

Investeringsagenda voor de politie

Ontwikkelingen in de maatschappij – ook in internationale context - laten geen Nederlander onberoerd. De effecten komen vaak het eerste tot uiting op het niveau van de buurt of wijk in onze steden en dorpen. Denk daarbij in nationaal verband aan de gevolgen van het beleid om mensen meer verantwoordelijk te maken voor hun eigen toekomst (“van verzorgingsstaat naar participatiemaatschappij”), de decentralisering en de extramuralisering van de zorg en het effect van economische ontwikkelingen. Internationaal heeft de onrust in grote delen van de wereld, de komst van IS en het daarmee samenhangende vluchtelingenvraagstuk lokaal een ongekende impact. Daarnaast zien we nieuwe criminaliteitsvormen ontstaan als gevolg van technologische vernieuwingen: zoals cybercrime, identiteitsfraude en financieel economische delicten. Dit zijn geen vormen van criminaliteit meer die kunnen worden beschouwd als ‘ver van mijn bed’: steeds vaker zijn “gewone burgers” slachtoffer van internetcriminaliteit of worden kinderen via internet gepest.

Deze ontwikkelingen brengen (vaak blijvende) veranderingen in de samenleving met zich mee en werken door in het functioneren en de cohesie van buurten en wijken. Het veiligheidsbeleid en de werkzaamheden van de politie – en in het bijzonder van de basisteams met als vooruitgeschoven post de wijkagenten - moeten hierop aan sluiten. Het werk en de omgeving worden complexer en veeleisender. Dat vraagt flexibiliteit, slagkracht, kwaliteit en maatwerk van de politie om maximaal te kunnen inspelen op lokale omstandigheden. Waarbij het samen optrekken met de burger als belangrijkste partner centraal staat. Dat vraagt een politie die aanwezig is in de wijk en in staat is snel en adequaat op deze opgaven in te spelen. De financiële druk op de politie is echter groot. Er is veel bezuinigd op de politie de laatste jaren. Ruimte om te investeren in verbetering was er niet. De bezuinigingen zijn inmiddels opgelopen tot in totaal 500 miljoen euro. Het p en m onderzoek, uitgevoerd door PWC op verzoek van de minister van Veiligheid en Justitie laat zien dat er een structureel financieel tekort is bij de politie van 290 miljoen euro. Dit kan niet meer opgevangen worden door te bezuinigen op de bedrijfsvoering of de niet-operationele sterkte. Dit betekent dat als er geen extra middelen vrij worden gemaakt voor de politie dit onvermijdelijk ten koste gaat van de aanwezigheid en zichtbaarheid van de politie op straat. Het piept en het kraakt bij de politie en dat baart ons zorgen.

Vanuit onze verantwoordelijkheid voor de openbare orde en veiligheid roepen wij het Kabinet op te investeren in het toekomstbestendig maken van de politie. Dit betekent dat naast het op korte termijn oplossen van de huidige financiële problemen er ook geïnvesteerd moet worden in de politie.

Ons pleidooi voor het versterken van de politie beperkt zich daarbij niet tot óf wijkzorg óf opsporing maar richt zich op die maatregelen die de politie als geheel meer slagkracht geven. Opsporing en wijkzorg zijn immers geen domeinen meer die los van elkaar kunnen worden gezien, maar die elkaar nadrukkelijk moeten versterken. Waarbij een goede informatiepositie- ook en in het bijzonder in de virtuele wereld – van essentieel belang is. Een politie dus die in staat is partner te zijn bij het voorkomen van criminaliteit, bij de handhaving van de openbare orde, die daders van misdrijven opspoort en die in staat is nieuwe soorten criminaliteit aan te pakken, nu en in de toekomst. Daarbij gaat het ons om zowel investeringen in kwantiteit als kwaliteit. Om in de steeds complexer wordende maatschappij als politie te kunnen blijven opereren gaan kwantiteit en kwaliteit immers hand in hand. Het werk wordt immers niet minder. Sterker: er blijven te veel zaken liggen en er is

ook nog veel criminaliteit niet zichtbaar. Tegelijkertijd neemt met de veranderende samenleving de complexiteit toe, hetgeen om nieuwe skills en innovatie in de aanpak vraagt. Dit vergt voldoende volledig en adequaat opgeleide politiemedewerkers zowel in de wijken als in de opsporing die beschikken over up to date ICT-voorzieningen, voldoende voertuigen en een goede intelligence-organisatie die dit alles ondersteunt. Een politieorganisatie die zich kenmerkt door permanente hoogwaardige educatie van politiemensen (en dus meer HBO-ers in de opsporing en in de wijken), diversiteit in de samenstelling van de teams, rekening houdend met de sociale, economische en demografische kenmerken van de wijken, goede aansluiting tussen opsporing en gebiedsgebonden werken, een cultuurverandering van actiegericht naar probleemgericht en last but not least ruimte om lokaal maatwerk te leveren. Dit betekent voor ons geen van bovenaf opgelegde uniforme knellende beleidskaders en ruimte voor de politie om maatwerk te leveren in de bedrijfsvoering ter ondersteuning van het operationele werk in de wijken. Wij hebben als gezag een investeringsagenda voor de toekomst gemaakt, die we ons betreft de komende jaren gestalte zou moeten krijgen.

Handhavingstekort

De jaarlijkse slachtoffercijfers die het CBS onlangs presenteerde laten een positief beeld zien. Mensen zijn minder vaak slachtoffer geweest. Dit betekent echter niet dat we op onze lauweren kunnen gaan rusten; in tegendeel. De positieve ontwikkeling is het gevolg van de niet aflatende inzet van politie, gemeenten en andere partners bij veiligheid. Resultaten boeken is één, deze vasthouden is echter soms nog een grotere opgave. Bovendien kan en moet er nog winst worden geboekt.

De politie ziet zich daarbij in het huidige tijdsgewricht – meer dan ooit - geconfronteerd met een groot aantal nieuwe prioriteiten dat veel capaciteit vergt. Denk aan de (structurele) extra inzet in het kader van de aanpak radicalisering, Syriëgangers, contra-terrorisme, de inzet van de politie bij de vluchtelingenstroom. Het gevolg is dat de politie zowel op gebied van de opsporing als de handhaving zeker niet aan alle vraag kan voldoen. Dat geldt zowel voor de landelijke als de lokale prioriteiten en voor de wijkzorg en de opsporing. Maar ook in de dienstverlening aan de burgers, zo staan ook de aanrijtijden in het kader van de noodhulp onder druk. Door capaciteitstekort blijven dus noodgedwongen zaken liggen; dit kan ook aangeduid worden als het handhavingstekort.

In de praktijk wordt dit handhavingstekort gecombineerd met een daling van de sterkte in de basisteams. Er is landelijk een zgn. ‘betaalbare sterkte’ is vastgesteld op 49.800 (incl aspiranten) operationele politiemedewerkers. Het is echter gezien bovenstaand geduide handhavingstekort de vraag of deze ‘betaalbare’ sterkte ook de benodigde sterkte is. De operationele sterkte van de politie ligt op dit moment rond 50.500 (incl. 2300 aspiranten). Deze ‘overbezetting’ tov de betaalbare sterkte zit vooral in de basisteams. Dit betekent dat er sowieso de komende jaren een daling plaatsvindt van de sterkte met 1000 fte en dat deze daling grotendeels zal plaatsvinden in de basisteams. Dit terwijl nu door de werkvloer de werkdruk in de basisteams al als (te) hoog wordt ervaren. Daarbij zal het aantal aspiranten toenemen naar 4500. Deze aspiranten, politiemedewerkers in opleiding, tellen in de sterkteberekening voor 100% mee als reguliere politiemensen, terwijl ze maar beperkt inzetbaar zijn. Dat klemt te meer gezien de maatschappelijke uitdagingen waar we nu mee te maken hebben. En daarnaast vragen aspiranten ook nog een behoorlijke begeleiding van reguliere politiemedewerkers. Dit betekent dat in de praktijk het aantal volledig opgeleide politiemensen zal dalen naar rond de 45.000. Aangezien aspiranten vooral

werkzaam zijn in de basisteams zal dit zeker merkbaar worden in de productiviteit van de politie in de wijken.

Investeringsagenda:

Naast de sterkteproblematiek in de basisteams zien we dat er nog heel wat uitdagingen liggen in de kwalitatieve ontwikkeling van de wijkzorg en specifiek de wijkagent. Dit blijkt ook uit het Inspectierapport van Veiligheid en Justitie van afgelopen zomer waaruit blijkt dat de wijkagent en het team om hem heen nog niet de rol kunnen vervullen die zij zouden moeten en willen vervullen.

Vanuit onze gezagsrol zien we de noodzaak tot een gerichte investeringsagenda die er voor zorgt dat er op de langere termijn voldoende politiemedewerkers zijn met de juiste kwaliteiten om de complexe maatschappelijke problemen en nieuwe criminaliteitsvormen aan te pakken. Er liggen reeds voorstellen om te investeren in de kwaliteit van de opsporing. Deze investeringsagenda gaat er vanuit dat die voorstellen uitgevoerd worden en gaat daarom met name in op de benodigde investeringen in het gebiedsgebonden werken:

1. Nakomen van reeds gemaakte afspraken

Belangrijk is dat reeds afgesproken beleid uitgevoerd wordt en dat onder druk van de financiële taakstellingen hier niet op terug gekomen wordt. Het gaat hier om de volgende afspraken:

- Toepassing van de huidige norm van minimaal 1 wijkagent op 5000 inwoners (minimaal als gemiddelde op eenheidsniveau) en minimaal 80% van de werktijd in de wijk aanwezig. Basisteams op sterkte – niet meer dan 20% aspiranten in het basisteam. Invullen vacatures in flexteams, in de opsporing en in de intelligence.
- Minimaal 20% van de wijkagenten HBO opgeleid.
- Uitvoering van het in het kader van het huisvestingsdossier afgesproken dienstverleningsconcept. Dit betekent dat er voor sluiting van politielocaties geïnvesteerd moet worden in de voorzieningen die nodig zijn voor het mobiel kunnen werken (voertuigen, ICT, telefonie etc)
- Uitvoering van afspraken op ICT gebied tbv het mobiel op straat zijn (MEOS), internetaangifte, ICT ter ondersteuning van de verbinding politie en partners zoals de groepsscan, prokid, GCOS .

Hiervoor is dekking van de huidige financiële problemen noodzakelijk. Het p en m onderzoek geeft hiervoor de basis. Echter om toekomstproof te zijn moet er meer gebeuren.

2. Voldoende volwaardig opgeleide agenten

Wij stellen voor aspiranten niet meer mee te tellen als feitelijke sterkte. Om te voldoen aan de uitdagingen in de maatschappij, voldoende zichtbaar op straat te zijn, tijdig bij noodhulpmeldingen te kunnen zijn, nieuwe vormen van criminaliteit aan te kunnen maken denken wij dat uiteindelijk een streefsterkte nodig is van om en nabij de 49.800 volledig opgeleide operationele politiemensen. Aangezien nu uitgegaan wordt van een sterkte van 49.800 incl aspiranten betekent deze maatregel een reële groei van de beschikbare sterkte.

Deze groei kan ingezet worden voor versterking van de kwantiteit in de basisteams, de wijkagenten, de intelligence en de opsporing van nieuwe soorten criminaliteit zoals de cybercriminaliteit.

3. Meer wijkagenten

Om te kunnen voldoen aan de norm van 1 wijkagent op 5000 inwoners in alle wijken en een verhoging van de norm van aantal wijkagenten in specifieke probleemwijken naar ongeveer 1 op 3000 zal het aantal wijkagenten moeten worden verhoogd met 20% (zo'n 700 fte). Hiermee wordt gerealiseerd dat overal voldoende wijkagenten zijn conform de norm 1 op 5000, zonder dat dat ten koste gaat van teams waar op basis van de specifieke problematiek meer wijkagenten moeten worden ingezet. Deze uitbreiding kan plaatsvinden vanuit de hiervoor genoemde uitbreiding van de sterkte.

4. Versterking intelligencefunctie

Voor de versterking van de informatiepositie van de politie en een betere aansluiting tussen verschillende informatie-organisaties (ook buiten de traditionele strafrechtketen) zoals gemeenten (oa de handhavingsdienst), zorgpartners e.d. zijn investeringen in de ICT van de politie nodig.

Het niveau van de medewerkers die zich bezig houden met de intelligence en met het maken van goede analyses moet omhoog naar minimaal HBO-niveau. Daarnaast zal de intelligencefunctie kwantitatief uitgebreid moeten worden. Deze uitbreiding kan plaatsvinden vanuit de hiervoor genoemde uitbreiding van de sterkte.

5. Investeren in permanente educatie van medewerkers in de wijken

Wijkagenten moeten inzicht hebben in de eigen bevoegdheden maar ook in de bevoegdheden van partners. De politieacademie moet hier gericht in opleiden. Ook moeten er bredere opleidingen worden ontwikkeld gericht op politie en samenwerkingspartners (dus niet alleen politiespecifiek) waar de integrale aanpak van problemen centraal staat. Bijvoorbeeld op het gebied van toezicht en handhaving, ondermijning of radicalisering. Daarnaast is het van belang dat medewerkers in de basisteams, districten worden getraind in omgaan met nieuwe criminaliteitsvormen zoals in het signaleren en opsporen van openbare orde problematiek via cyberspace zoals cyberpesten, oplichting via marktplaats etc.

Er moet geïnvesteerd worden in het op peil houden van parate kennis met betrekking tot basisbevoegdheden. Het gaat om kennis van de wet en van de eigen bevoegdheden. Er moet een structurele voorziening komen: een vorm van permanente educatie. Medewerkers moeten voldoende tijd hebben voor training en opleiding om hun vaardigheden op peil te houden.

6. Meer politiekundigen in de complexe wijken

Er zijn wijkagenten nodig die actief zijn in het netwerk van zorg en andere hulpverleners en er zijn wijkagenten nodig die vooral goed zijn in het leggen van verbinding met verschillende soorten bevolking. Dit vergt verschillende opleidingsniveaus en soorten opleiding. Er zijn meer HBO geschoolde wijkagenten nodig dan de nu afgesproken 20%. In complexe wijken moeten

politiekundigen aan de basisteams worden toegevoegd (vergelijkbaar met de functie van recherchekundige in de opsporing).

7 Diversiteit in de teams

Naast scholing gaat het ook om diversiteit van de medewerkers in de basisteams. Daarbij gaat het niet alleen om etniciteit, maar ook om zaken als senioriteit en gender. In combinatie met specifieke competenties en expertise. Het gaat erom, dat een basisteam voldoende is toegerust om de vraagstukken die zich vanuit de aard van het verzorgingsgebied aandienen, het hoofd te kunnen bieden. Dat vereist maatwerk. De opgaven in elke gemeente is immers anders. Dit vraagt niet alleen om investeringen in de (gerichte) wijze van werving en selectie van medewerkers, maar ook in specifieke opleiding en voortdurende (bij)scholing, bijvoorbeeld op vergroting van bewustzijn op gebied van omgaan met verschillende culturen.

8 Belang goede aansluiting opsporing en gebiedsgebonden werken

Wij ondersteunen de wens van het OM dat er geïnvesteerd moet worden in de kwaliteit van de opsporing. Dit moet zich zowel richten op de aanpak van de zware criminaliteit, nieuwe opkomende soort van criminaliteit zoals cybercrime maar ook op de aanpak van de veelvoorkomende criminaliteit (VVC), de kleinere criminaliteit waar burgers in de wijk dagelijks last van hebben. Een groot deel van deze aangiften wordt nu niets mee gedaan.

Het is verder van belang dat de informatiesystemen van de opsporing en de handhaving op elkaar aansluiten. Dit is momenteel nog niet voldoende gerealiseerd. Het is belangrijk dat er een koppeling komt tussen BVH en BVI zodat er een betere ICT ondersteuning komt voor informatie-uitwisseling tussen de wijkzorg en de opsporing.

9 Cultuur

Er is een cultuurverandering nodig: van actiegericht naar probleem en contextgericht werken. Daarnaast moet het helder zijn voor de wijkagent wie hij uit zijn team kan inzetten om hem te ondersteunen in zijn wijk. Dit betekent dat in een team ook andere medewerkers gekoppeld worden aan specifieke wijken, zodat ook daar meer kennis ontstaat van de wijken.

10 Lokale ruimte

Last but not least: om daadwerkelijk contextgericht en wijkgericht te werken en dat te doen wat lokaal de maatschappij vraagt is het noodzakelijk dat er voldoende ruimte is voor de politie voor maatwerk. We hebben hier reeds veel over gesproken, maar deze ruimte is randvoorwaardelijk voor versteviging van de lokale verankering van de politie. Er moet ruimte zijn voor samenwerking tussen de professionals in de uitvoering waarbij de oplossing van het lokale (buurt-)vraagstuk centraal staat. Dit betekent voor ons geen van bovenaf opgelegde uniforme knellende beleidskaders en ruimte voor politie om maatwerk te leveren in het beheer.